

י"ג דברים שצריכים ליזהר בהם - שיעור 474**I. הלכתא רבתא לשבת**

(א) מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשיכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת (ה"ג - ז) ועיין בבה"ל שכתב דמדברי הרמב"ם והגר"א משמע דסמוך לשקיעה ממש חיובא איכא למשמש ואף כשיושב בביתו

(ב) נראה דה"ה בשבת אם הוא רוצה לצאת חוץ לעירוב והוא רגיל לשאת בכיסו דבר המותר לטלטל שצריך למשמש מתחלה (מ"ב י"ו) דאפילו אם נימא דלית לן רה"ר הלא איכא לברורי בקל

(ג) גם בשבת לא יכניס לתוך כיסו כל חפץ כמו שעון וממחטה אפילו הוא בביתו שמא ישכח ויצא בו ועיין במג"א דצריך למשמש גם בכגדי שבת שאינו לבוש בהם וע"ע בשעה"צ (כ"ז) דלא ידע מקור לדין זה (שש"כ י"ח - קט"ה) מ"מ אם יצריך להוציא מכיסו כ"ש דאסור ליתן בשבת

(ד) ואפילו במקום עירוב יש חיוב דשמא יש אצלו דבר מוקצה (מג"א ה"ג - כ"ו וא"ר אות כ"ד)

II. רוק שנתלש מגרונו לפיו אם זה חשיב עקירה ועיין בעירובין (ה"ה): וכשו"ע

(ש"ג - א) די"א שלא ילך ד' אמות ברה"ר עד שירוק והערוך השלחן (ש"ג - ז) הביא הטעם דכיון דלמשדיה קאי הוי משוי אמנם כל שאינו מוכן לזרקו הוי כחלק מגופו שכל אדם יש לו רוק בפיו משא"כ כשעומד לזרקו שוב אינו כגופו ואם הלך כבר ד' אמות ולא עמד עדיין צע"ג מה לעשות דאם ירוק או יעמוד או אפילו יבלע זהו הנחתה וגם לא ירוק באשפה גבוהה י"ט ורחב ד' על ד' או in sewer וי"א דהנחה על מקום פטור הוא עצה רק אם הוא בתוך הד' אמות (חיזוק לבית יעקב דף ט"ז) ועיין בבה"ל דבכרמלית יש להקל דיש חולקין וסוברין דאף ברה"ר מותר אבל לא ברה"ר שלנו דלכמה פוסקים הוא רה"ר אמנם הערוך השלחן (ש"ג) כתב בלשון דיש להחמיר משום דהרמב"ם בפירוש המשניות (ה"ה): כתב דאין הלכה כרבי יהודה דמי שנתלש רוקו מפיו שאסור לו להלך ד"א מ"מ פסק הבה"ל דלרבי יהודה הוא איסור דאורייתא וכ"כ הטור וש"ע כרבי יהודה וצ"ע ואפשר יש להקל דהוי מלאכה שאצל"ג במקום כבוד הבריות ולהרמב"ם דס"ל דחייב ס"ל דאין הלכה בזה כרבי יהודה דאסור לילך ד' אמות

III. אסור להניח כובע קטן על ראשו בעת שהולך ברה"ר (אג"מ ז - קי"ג)**IV. כובע שנפל ברוח על הקאר במקום שגבוהה י"ט לכאורה לא מועיל אם ירכיז**

ראשו ע"ג הקאר וילבש אותו דצריך ראשו ורובו שכן משמע מהשו"ע (ש"ג - ה) דלא יעמוד אדם ברה"י ומוציא ראשו לרה"ר וישתה שם ויש עצה אם אפשר יעלה ע"ג הקאר וילבש אותו ואולי יש עצה לטלטל הכובע למקום שחלק מן הכובע נשאר על הקאר ומקצתו באויר שהוא למעלה מעשרה טפחים ברה"ר שהוא מקום פטור ואח"כ ירכיז ראשו אצלו ובשינוי ידו יתקן הכובע על ראשו ואולי במקום הפסד יש להתיר ועיין בחזו"א (ס"ח - סק"י-ו"ה) דאם הקאר מחיצה תלוי' שהוא רחוק ג' מהקרקע רק בתוך הקאר רה"י ולא על גביו ואולי משום במחיצה תלוי' לא אמרינן גוד אסיק מחיצות

V. בענין מי שהחשיך בדרך מי שהוא רחוק מביתו בקאר קודם השקיעה ואפילו הוא

במקום ישוב ישראל אולי יש לומר לנכרי להוליכו לביתו משום דאין שבותים בכין השמשות אם הוא דבר שצריך הרבה (ש"ג - ה) ודוקא אם אינו יכול לילך ברגליו וגם יבוא קודם הלילה אבל אם יבוא אחר צאת הכוכבים נמצא שהמלאכה נעשה בשביל הישראל בלילה ממש ואין להתיר וצריך לשבות ביישוב ישראל וע"ע בשו"ת השיב משה (י) ובשו"ת ארץ צבי (קי"ז) דאם איסור אמירה לנכרי משום דברו דבר ולא משום שליחות יש מקום להתיר בצירוף שיטת בעל העיטור אמנם אף לבעל העיטור לא התיר רק אמירה לנכרי (במקום מצוה אפילו באיסור תורה) ולא שאר שבותים שהישראל עושה בעצמו כמו שכירות פועל (הנהג) דלשכור פועל אסור אף כשאינו מזכיר לו סכום מעות (בה"ל ש"ו ד"ה דוקא) ועיין ברמ"א (ש"ו - ג) שיש מקילין גם בזה מ"מ אפשר זה נחשב שנהנה ממלאכת שבת מהנאה ישירה וגם יש חשש זילזול שבת לכן אין להתיר ואם יש איסור תחום שבת אסור לכו"ע

VI. תיקון לפי שעה - הפעלת כלי ע"י קפיץ לפי שעה אין חשיב ת"מ ודרכו

לחזור ולעורכו וכ"כ השש"כ (ט"ז הטרה ל"ט) אמנם עיין בחזו"א (ג - ט) דאם יש כח חדש כמו חשמל אסור משום בונה וכן דעת האג"מ בענין הפעלת כלי ע"י קפיץ אפילו לפי שעה אסור (ספר טלטולי שבת דף 28)

VII. Salting peeled and cut-up cucumbers & tomatoes עיין במ"ב (שכ"ח - י"ג וי"ד)

דבצלים ושומים ואוגרקס חייך אסור למולחה כמו צנון (בשם המג"א סק"ז) והשש"כ (י"ח - ח) כתב דבצל צנון מלפפון (cucumbers) וכיצא באלו אסור למולחם בשבת אפילו אם בדעתו לאוכלם מיד אלא א"כ יעשה כאחד מאופנים האלה או יטבול כל חתיכה בפני עצמה במלח ויאכלנה מיד (שכ"ח - ג) או ימלח אפילו חתיכות רבות אבל ישפוך עליהן מיד שמן או חומץ שמחלישים את כח המלח וטוב להחמיר ביו"ט כמו בשבת

VIII. עשיית מלאכה ע"י קטן עיין במ"ב (שמ"ג - סק"ד) דבשרצים כתיב לא תאכלום וקבלו חז"ל דר"ל לא תאכילום לקטנים וכן בדם וטומאת כהנים דרשינן הכי שיש איסור תורה ומשלש מצות אלו למדין לכל התורה כולה דכל איסורי תורה אסור להאכילום או לצוותם שיעברו ואפילו תינוק שאינו בר הבנה כ"כ התוספות (שנת קכ"ח. ד"ה שמע מינה) וכן משמע מיבמות (קי"ד). בענין המפתחות שנאבדו וכן משבת (י): חגב טמא לשחק בו תינוק וכן מכתובות (ס). שיניקת תינוק אחר כ"ד חודש אסורה שאינו צריך לזה וע"ע בשער הציון (שמ"ג - סק"ו) שהביא האו"ה דמשמע דאם אינו בר הבנה אפילו ליספי ליה ליכא איסור ותמה עליו כל הפוסקים איברא עיין בפמ"ג (שמ"ג - סוף סק"ח) דסבירה ליה בדעת הטור שדוקא שרצים דם וטומאה הוה מן התורה אבל שאר איסורים מדרכנן וכ"כ המהרש"ם (דעת תורה) והנודע ביהודה (קמ"ח חלק א' ע"ה וזו"ח סימן ח) ועיין באליהו רבה (שמ"ג - ג) שהובא בכה"ח (י"ד) דאסור להאכיל קטן חוץ לסוכה סעודת קבע וכ"כ המ"ב (ת"מ - סק"ה) ועיין במאירי (יומ"ט ע"ס ד"ה היתר) דאסור לנעול קטן דלאו בר חינוך מנעל של עור משום דלא תאכילום אמנם הפרי חדש (תרי"ח - סק"ח) כתב דלא נאסר איסור דלא תאכילום אלא דבר שאיסורו מגופו אבל כאן שהמאכל מותר אלא שהשעה אוסרתו התיירו חכמים כיון דרביתיהו בהכי אבל עיין ביבמות (קי"ד) בענין הבאת מפתח ע"י קטן דלא משמע הכי

IX. קריאת אגרות של שאלת שלום בשבת עיין באג"מ (ה - כ"ז - ח) ובשיעור 133 (ד-I)

X. קריאת דפי פירסומות (circulars and fliers) עיין באג"מ (ה - כ"ז - ט"ז) ובשיעור 133 (ג-IV)

XI. חימום מים ע"י נכרי עיין בערוך השלחן (שכ"ה - כ"ט) דיש לצוות על איזה מהעשירים שמחזיקים בביתם משרת א"י שמעמידים בשבת המיחם בטענתם שהא"י שותה ג"כ ועיקר כוונתו לעצמו ולא בשביל ישראל ואפילו יהיה כן הא חיישינן שמא ירבה בשבילו ועונם גדול מנשא והמונע מזה תע"ב

XII. סכינים וכפות המעורבים אסור למיינם והוא הדין דברים אחרים כגון משחקי קטנים ספרים ובגדים וכדומה וגם אסור להוציא כל הכלים מסוג אחד ביחד ולנגבם א"כ הניגוב קל לו יותר אם ינגב כל סוג בנפרד אבל להניח אותם לתאים שלהם לאחר הניגוב כשהוא לוקח כל כלי מן הבא לידו והוא מנגבו בפני עצמו מותר (שש"כ ג - ע"ח) והוא היתר של הט"ז (ש"ט - סק"ז) אמנם האג"מ (ד - ע"ד חז"ל י"ז) כתב דאם הוציא ספר מהתערוכת בטעות יש לעיין בו ואם לאו אסור משמע דאין להתיר משום כל הבא לידו וע"ע בשו"ת מחזה אליהו (סימן פ"ט) שכתב דהיתר של הט"ז הוא רק לשיטתו דבמין אחד שייך בורר ורק באופן זה יש להתיר כל הבא לידו ולא בשאר תערוכת

XIII. סעודת מלוה מלכה י"א דהסעודה חיוב גמור מדברי הרמב"ם שמשוה את סעודת מלוה מלכה לסעודת ליל שבת משמע שיש חובה גמורה לאכול סעודה זו וחיובו מדין כבוד שבת וכמו דבסעודות שבת יש מחלוקת האם חיובם מדאורייתא או מדרבנן (שערי הציון ע"ח - סק"ח) אותה מחלוקת תחול גם לגבי סעודת מלוה מלכה (עיין בפתח הדביר ג - חז"ל) וכ"כ הגר"א שסעודת מלוה מלכה היא חוב גמור וצריך פת כמו סעודת שבת ועיין בתוספת מעשה רב (חז"ל ל"ט) שכתב דפעם אחת חלה הגר"א וכשהבריא מעט צוה על העומד לפניו לראות אם עדיין לא האיר השחר שילעסו אותו כזית פת כדי לקיים מצות מלוה מלכה וכ"כ החיי אדם (כלל ח - ל"ו) שחיוב גמור הוא ובזוהר הקדוש כתב שכל מי שלא קיים סעודה רביעית כאילו לא קיים סעודה שלישית ויש שנהגו ברכת הזמן במלוה מלכה לומר "מגדול" כמו בשאר סעודות שבת ועיין שבת (קי"ט): במעשה דרבי אבהו ואבימי בריה דאתא אריה ואכליה עגלא תלתא (ט"ג) ועיין בערוך השלחן (ג - ג) דרבים אין נזהרים בסעודה זו והמקיימה שכר מרובה וכל יראי אלוקים מתאמצין לקיימה ועיין בספר סעודת מלוה מלכה (דף 15) דסעודה זו מדינא הגמרא וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה (בשם חוקי חיים) והאם הנשים חייבות במלוה מלכה בתוספת מעשה רב (ה"ל) כתב שפעם אחת אשתו של הגר"א קבלה להתענות מוצ"ש והגר"א הודיע לה שבכל תעניות שתעשה לא יכופר לה ההפסד של מניעת סעודה רביעית אחת ועיין בשו"ת יחזקאל דעת (ד - כ"ה) וילקוט יוסף (דף ת"ג) וכ"כ השש"כ דגם האשה מן הראוי שתאכל סעודת מלוה מלכה וגם יש סגולה לנשים שלא יתקשו בלידתן כך שמעתי מרב דוד פיינשטיין שנשים חייבות בסעודה וע"ע בתורת שבת (הערה ח)